

FELJTON

Sloboda vjeroispovijesti tiče se i vjernika i nevjernika, zato je interes države da je štiti (2/6)

FOTO: UNSPLASH / GUILLAUME PÉRIGOIS

Ovaj feljton ima za cilj pridonijeti povećanju informiranosti hrvatske javnosti o vjerskoj slobodi kao temeljnom ljudskom pravu, a u nastavcima će se ponuditi nove informacije i analize fenomena (ne)poštivanja vjerske slobode u svijetu i Hrvatskoj.

10.09.2021. / 10:12 / Ivan Tašev

Vjerska sloboda temeljno je ljudsko pravo, no ta prva i temeljna sloboda danas je pod prijetnjom diljem svijeta. Iako je vjerska sloboda prvotno ukorijenjena u vjeri, očitovanje vjere događa se i u društvenoj sferi i izravno je povezana s državom te onda i političkim entitetima. Na koji način onda vjerske slobode tumačiti u društveno-političkoj sferi: jesu li one prepreka državama i načelu neutralnosti, kako se na vjerske slobode gleda u Europskoj uniji, može li se i treba tražiti zaštita vjerskih sloboda „svjetovnim“ metodama...

Impresivan niz institucija i javnih vlasti u cijelom političkom spektru – svjetovnom i vjerskom – počeo je shvaćati važnost vjerske slobode za stabilan suživot, ali i za stjecanje međunarodnoga političkoga legitimiteta. Možda i zato jer sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja štiti i vjernike i nevjernike – mišljenje je to koje smo dobili od dvoje hrvatskih političara i zastupnika u Europskom parlamentu, posvećenih i temi vjerske slobode, posebice kroz djelovanje radne skupine Europske pučke stranke o međureligijskome dijalogu. Zastupnici Željana Zovko i Karlo Ressler u svojim su promišljanjima pokušali osvijetliti vjersku slobodu iz političkoga rakursa te dati viđenje poštivanja vjerskih sloboda u europskom kontekstu.

Preduvjet stabilnoga društva

Iz pozicije europarlamentarke i diplomatkinje Željana Zovko pojasnila je na koji način razumijeva pojam vjerske slobode gledajući posebice političko-društvenu dimenziju te odgovorila je li dužnost politike štititi vjerske slobode. „Vjerska sloboda štiti pravo ljudi da žive, da govore i da djeluju u skladu sa svojim uvjerenjima, mirno i javno. Svatko ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjeroispovijesti, te to pravo uključuje slobodu pojedinca da promijeni svoju vjeru ili uvjerenje i slobodu, bilo sam ili u zajednici s drugima, javno ili privatno, da iskazuje svoju vjeru ili uvjerenje, u bogoslužju, poučavanju, običajima i obredima. Sloboda izražavanja vjere ili uvjerenja podliježe samo ograničenjima koja su propisana zakonom i neophodna su u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, radi zaštite javnoga reda, zdravlja ili radi zaštite prava i sloboda drugih“, kazala je Zovko, a slično mišljenje dijeli i zastupnik Ressler koji tvrdi da svaka osoba treba moći živjeti i djelovati u skladu s vlastitim najdubljim životnim načelima i uvjerenjima, a sastavni dio toga jest i sloboda izražavanja vlastitih uvjerenja.



Željana Zovko: Europska unija promiče vjerske slobode u svojim vanjskim poslovima, dodajući klauzule u bilateralne trgovinske sporazume sa trgovinskim partnerima koji jamče predanost vjerskim slobodama / Foto: EP / Christian Creutz

„Slobodno javno očitovanje vjere civilizacijsko je dostignuće. Nesporno jest da je i jedno od temeljnih prava zaštićeno cijelim nizom nacionalnih, europskih i međunarodnih pravnih akata. U Europi uglavnom postoji

načelno suglasje o potrebi zaštite slobode vjeroispovijesti, ali nažalost očito je da postoje razlike u shvaćanju njezinih granica“, ističe zastupnik Ressler koji vidi da zaštita vjerske slobode nije samo međunarodna obveza, već i preduvjet stabilnoga i pluralnoga društva na europskom kontinentu i u cijelom svijetu. „Ideja vjerske tolerancije, nediskriminacije i slobode izražavanja vjere svoje korijenje ima i u tragičnom iskustvu vjerskih ratova i društvenih sukoba u Europi. Globalno gledajući, kršćani su najprogonjenija vjerska skupina. Kao Europska unija, imamo odgovornost i u odnosu prema državama koje sustavno krše slobodu izražavanja vjere i dopuštaju vjerski uvjetovane progone“, poručuje Ressler.

Da zaštita ljudskih prava i slobode vjere budu jednako zastupljene

No što Europska unija može konkretno učiniti po tom pitanju zaštite vjerske slobode, upitali smo zastupnicu Zovko koja kaže: „Iako smo sekularna organizacija, posljednjih desetljeća surađivali smo s tisućama vjerskih aktera na skoro svim kontinentima i prepoznali stratešku važnost konstruktivnoga angažiranja tako velikoga i utjecajnoga sektora društva. Europska unija promiče vjerske slobode u svojim vanjskim poslovima, dodajući klauzule u bilateralne trgovinske sporazume sa sjevernoafričkim i srednjoazijskim trgovinskim partnerima koji jamče predanost vjerskim slobodama. Vjerski predstavnici izvrsni su sugovornici za politički dijalog jer su pored civilnoga društva najbliži čovjeku i mogu pridonijeti rješavanju otvorenih političkih pitanja i poboljšavanju suživota u svojim državama, posebno u onima u kojima žive različite vjerske zajednice.“



Karlo Ressler: U Europi uglavnom postoji načelno suglasje o potrebi zaštite slobode vjeroispovijesti, ali nažalost očito je da postoje razlike u shvaćanju njezinih granica / Foto: EP/Philippe Buissin

I Ressler svjedoči da unutar Kluba Europske pučke strane i unutar Europskoga parlamenta pokušava zajedno s kolegama koji slično razmišljaju osvijestiti važnost snažnijega angažmana u zaštiti vjerskih sloboda: „Uz kolege iz vanjskopolitičkoga odbora, sudjelovao sam u iniciranju nekoliko parlamentarnih rezolucija koje izričito upozoravaju na problem progona kršćana, primjerice u Nigeriji, Burkini Faso i Indoneziji.“ Slična iskustva ima i Zovko koja Odbor za vanjske poslove, EPP-ovu skupinu vidi kao mjesta gdje se traži da zaštita ljudskih prava i slobode vjere budu jednako zastupljene.

Veće uvažavanje

A koliko su prijetnje vjerskim slobodama izražene u europskim institucijama, posebice kroz zadnje tzv. „Matićevo izvješće“ i udar na prigovor savjesti kao dio vjerske slobode, u više je navrata upozoravao zastupnik Ressler, a sada je dodatno pojasnio: „To je izvješće primjer gruboga narušavanja prava na priziv savjesti, usko povezanoga i sa slobodom izražavanja svjetonazorskih i vjerskih uvjerenja. Iako je zaštita vjerskih sloboda u samim temeljima europske ideje, sve je jasnije da nažalost slobodu vjeroispovijesti, a ponekad i slobodu misli ni u Europi više ne možemo uzimati zdravo za gotovo. Na slične trendove upozorava i britanski tjednik Economist iz svojih klasičnih liberalnih pozicija. Ideološka netrpeljivost, nedavno nezamislivi napadi na slobodu govora i

dehumanizacija neistomišljenika proširili su se proteklih godina s američkih kampusa ograničavajući gotovo svuda prostor prihvatljive javne rasprave. Nova isključiva neliberalna ljevica postaje sve veća opasnost za pluralno demokratsko društvo. To nažalost vidimo i u Europskom parlamentu.“

No da i pozitivni vjetrovi dolaze iz Europske unije može se iščitati iz odgovora Željane Zovko koja je kao dugogodišnja diplomatkinja koja je prije Bruxellesa bila veleposlanica u Francuskoj, Španjolskoj i Italiji progovorila i o tome koliko je vjerska sloboda važna komponenta diplomacije. „Promicanje vjerske slobode danas je sve više i više prisutno u svim sferama društva, i to ne samo od strane evangelika. Jednako kao i kultura, vjera oblikuje čovjeka i utječe na njegova razmišljanja, pa je za bolje poznavanje ključno isticati važnost zaštite vjerskih sloboda. Zahtjevi za boljim razumijevanjem religija ili uvjerenja u međunarodnoj politici ne mogu se više zanemariti, međutim, treba ih povezati s čvrstim razumijevanjem kao sastavnom dijelu međunarodnoga prava o ljudskim pravima, jer sloboda vjeroispovijesti ili uvjerenja štiti vjernike i nevjernike. U Europi su u tijeku inicijative za obuku diplomata u promicanju vjerskih sloboda, a diplomate u cijelom svijetu uči se kako uvjeriti svoje kolege u zaštitu vjerskih sloboda. Smatram da je to ključno za međusobno razumijevanje, veće uvažanje i bolju suradnju oko važnih tema jer je svijet u ovom trenutku povezaniji više nego ikad. To je nešto na čemu bi svi ključni akteri trebali raditi kako bi kroz zajednički dijalog i promicanje vjerskih sloboda pridonijeli gradnji povjerenja između zajednica, sprječavanju sukoba, održavanju mira i stabilnijoj budućnosti. Jer kad je vjerska sloboda ugrožena, socijalna kohezija pati, a sukobi i netrpeljivosti rastu“, poručuje Zovko.



Iako je zaštita vjerskih sloboda u samim temeljima europske ideje, sve je jasnije da nažalost slobodu vjeroispovijesti, a ponekad i slobodu misli ni u Europi više ne možemo uzimati zdravo za gotovo. / Foto: Unsplash

Važna uloga posebnoga izaslanika

Za Zovko i Resslera, kao i Crkvu, važna je i pozicija posebnoga izaslanika Europske unije za promicanje slobode misli, savjesti i vjeroispovijesti izvan EU-a koja pruža platformu s koje Europska unija može koristiti svoje poluge za zaštitu kršćana u svijetu.

Vrijedni su i naglasci koje je Cipranin Christos Stylianides kao posebni izaslanik koji je tu dužnost obnašao samo četiri mjeseca (od svibnja do početka rujna 2021. godine), istaknuo na susretu s pojedinim zastupnicima u Europskom parlamentu, gdje je otkrio kako mu je iskustvo s Cipra i blizine Bliskoga istoka posebno vrijedno na novom poslu. Na tom skupu iznio je tri ključna područja rada kojima će posvetiti najveću pozornost: izgrađivanje dublje povezanosti sa Službom za vanjsko djelovanje Europske unije jer bez te potpore posao posebnoga izaslanika neće biti moguć; potom potaknuti kod država članica, ali i šire, svjesnost o ispravnom razumijevanju pojma vjerske slobode; ostvarivanje kontakata i komunikacija sa svim ključnim akterima – vjerskim i političkim vođama.

No kako je u trenutku objave ovoga nastavka serijala došla informacije da je Stylianides 6. rujna imenovan ministrom u grčkoj vladi, sve prethodno rečeno ostaje neispunjeno. Iz Vijeća biskupskih konferencija Europske unije poručili su da je šteta što je ključno mjesto posebnoga izaslanika

upražnjeno nakon mnogo napora da se pronađe odgovarajući kandidat te su pozvali Europsku komisiju da brzo imenuje novu osobu. Tri dana prije nego je objavljena ta vijest objavljena zastupnica Zovko kazala je: „Komisija je imenovanjem Stylianidesa pokazala predanost u

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2021 Hrvatska katolička mreža